Hannu Kiviranta

15.5.2025

Eduskunnan sosiaali ja terveysvaliokunta
Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemistilaisuus 16.5.2025

Viite: HE 35/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Maailman terveysjärjestön kansainväliseen terveyssäännöstöön (2005) tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi hallituksen esityksestä hyväksyä ja voimaan saattaa Maailman terveysjärjestön kansainväliseen terveyssäännöstöön (2005, jatkossa lyhyesti IHR-säännöstö) tehdyt muutokset.

THL kannattaa IHR-säännöstön muutosten hyväksymistä ja voimaansaattamista Suomen lainsäädännössä.

Sopimus korostaa monenvälisen yhteistyön merkitystä pandemioiden ja muiden terveysuhkien torjunnassa. WHO:lla on keskeinen rooli maailmanlaajuisien terveyshaasteiden torjunnan koordinoimisessa ja johtamisessa. Esitys on linjassa EU:n rajat ylittäviä terveysuhkia koskevien säädösten kanssa ja nykyään WHO ja EU tekevät kiinteää yhteistyötä näissä asioissa.

Neuvotellut IHR-säännöstön muutokset parantavat kansallisia ja kansainvälisiä valmiuksia vastata globaaleihin terveysuhkiin ja antavat yhteisöille parempia välineitä ehkäistä ja torjua pandemioita ja muita terveysuhkia.

Läpileikkaavia muutoksia IHR-säännöstöön ovat tekniset ja terminologiset muutokset sekä uuden ”pandemiahätätilanne” määritelmän lisääminen nykyisen kansainvälisen kansanterveysuhkatilanteen lisäksi. ***Pandemiahätätilanteen lisääminen IHR-säännöstöön ei THL:n arvion mukaan tuo uusia viranomaistehtäviä tai resurssointitarpeita säännöstön noudattamiseksi Suomessa eikä sen lisääminen vähennä kansallista päätäntävaltaa tilanteiden hoidossa.***

Säännöstön muutoksiin sisältyy kaksi organisatorista muutosta, joista ensimmäinen on Artikla 4 lisätty IHR-viranomainen, nykyisen IHR-yhteysviranomaisen lisäksi, joka tässä hallituksen esityksessä esitetään STM:n tehtäväksi. ***THL toimii tällä hetkellä ja tämän hallituksen esityksen perustelutekstin mukaan jatkossakin IHR-yhteysviranomaisena, jonka THL katsoo kannatettavaksi.*** Toinen IHR-säännöstön organisatorinen muutos on Artikla 54 a:ssa mainittu sopimusvaltioiden komitea ja sen alakomitea. Komitean tehtävä on tukea IHR (2005) säännöstön toimeenpanoa ja edistää rahoitusmekanismien toimeenpanoa. Hallituksen esityksessä komitean jäseneksi ehdotetaan STM:ää ja alakomitean jäseneksi THL:ää, ***THL tukee tätä hallituksen esitystä, mutta huomauttaa, että komitean ja alakomitean tehtävät määritellään tulevina vuosina eikä niiden toimintaan liittyvää resurssitarvetta vielä tiedetä, mutta se pitää huomioida jatkossa***.

Muutokset IHR-säännöstössä sisältävät tautien kansainvälisen leviämiseen liittyvän varautumisen laajenemisen, kansanterveysuhkien estämisen sekä keskeiset kansalliset kansanterveysuhkien seurannan valmiudet. Nämä laajennukset ovat yhteensopivia niiden toimien kanssa, joita jo nykyään lainsäädännön nojalla toimeenpannaan Suomessa. ***THL katsoo, että IHR-säännöstön muutokset edellyttävät ylläpitämään riittävät kansalliset resurssit kansanterveysuhkiin varautumisessa, torjunnassa ja seurannassa.***

Pääjohtaja Mika Salminen

Johtaja Otto Helve